

Danmarks Apotekerforening

Analyse

27. marts 2008

Forbruget af lægemidler i 2007

af Pernille Lønggaard-Lauridsen og Mads Larsen

- Medicinforbrug på 19,5 mia. kr. i 2007** Der blev købt medicin for ca. 19,5 mia. kr. i 2007 på apotekerne, på hospitalerne og i detailhandlen i Danmark. Det er en stigning på knap 10 pct. sammenlignet med 2006. Stigningen i medicinudgifterne kommer på baggrund af en stigning i forbruget af døgndoser på omkring 6 pct. og en forskydning i forbruget mod dyrere behandlinger, mens indkøbspriserne faldt med ca. 1 pct.
- Medicin på apotek** Apotekerne står for udleveringen af 95 pct. af medicinen målt i døgndoser, men kun for 60 pct. af medicinforbruget målt i kroner. Det skyldes, at en del sygehusmedicin ikke har angivet døgndoser eller er meget dyr. Apotekerne udleverede 72 mio. pakninger medicin til en samlet pris af 8,5 mia. kr. (indkøbspriser ekskl. moms) i 2007. Apotekerne oplevede en vækst i antallet af udleverede døgndoser på ca. 6 pct. Apotekets indkøbspriser faldt samlet set med ca. 1 pct., og hertil skal yderligere lægges effekten af, at apotekernes avance faldt gennem 2007. Samlet set faldt apotekets udsalgspriser på apoteksforbeholdte lægemidler med 2,5 pct. i 2007. Det er værd at bemærke, at det er lægemidler, der er udløbet af patent, og som dermed er udsat for den hårde danske generiske konkurrence kombineret med apotekernes substitution til den billigste kopi, der bidrager mest til faldet i priserne.
- Danskernes mest brugte lægemiddel** Danskernes mest brugte lægemiddel er det kolesterolsænkende middel simvastatin. I 2007 blev der købt ca. 1,3 mio. pakninger indeholdende i alt knap 250 mio. døgndoser, hvilket er en stigning på knap 30 pct. målt i forhold til året før. Det skønnes, at der i 2007 var ca. 400.000 danskere i behandling med simvastatin.
- Fortrydelsespiller, nikotinprodukter og sovepiller** Der blev i 2007 solgt ca. 94.000 pakninger med nødprævention, de såkaldte fortrydelsespiller, hvilket er en stigning på 6 pct. i forhold til 2006. Der blev solgt ca. 1,9 mio. pakninger nikotintyggegummi og andre nikotinprodukter til rygeafvænning, hvilket er ca. 10 pct. mere end i 2006, mens forbruget af sovemedicin i 2007 blev reduceret med knap 3 pct., når der måles i antal døgndoser.
- Folkesygdomme fylder 75 pct. af medicinforbruget, men koster kun 40 pct.** Hjerte- og karsygdomme topper listen over de folkesygdomme i Danmark, der behandles med mest medicin. Forbruget af medicin mod psykiske lidelser ligger på en andenplads, mens astma-, allergi og KOL-medicin samt medicin mod svage smerter ligger på en tredje og fjerdeplads. De senere års stigninger i forbruget af medicin til behandling af folkesygdomme skyldes nye behandlingsrekommandationer. Blandt årsagerne er også danskernes usunde livsstil med rygning, overvægt, manglende motion og usund kost. Øget opmærksomhed på disse faktorer og øget fokus på forebyggelse har medvirket til en stigning i brug af medicin mod sygdomme relateret til livsstil.

Generel udvikling i forbruget af medicin

Der blev i alt købt medicin for ca. 19,5 mia. kr. i 2007 på apotekerne, på hospitalerne og i detailhandlen i Danmark. Det er en stigning på knap 10 pct. sammenlignet med 2006. Stigningen i de samlede medicinudgifter kommer på baggrund af en stigning i det mængdemæssige forbrug på omkring 6 pct., og et fald i de gennemsnitlige indkøbspriser pr. døgn dosis på ca. 1 pct.¹ Det fremgår af en ny analyse af danskernes medicinforbrug, som Apotekerforeningen har gennemført på baggrund af tal fra medicingrossisternes leverancer i 2007 sammenholdt med skøn for apotekernes og hospitalernes økonomi i 2007.

Danskernes medicinforbrug udgjorde 13,8 mia. kr. i 2007, når der måles i indkøbspriser og ekskl. moms. Forskellen på knap 6 mia. kr. mellem indkøbspriser og udsalgspriser på apotekerne, på hospitalerne og i detailhandlen udgøres hovedsagelig af moms (25 pct.) samt af omkostninger til distribution af medicin eksempelvis løn, husleje og inventar.

Status 2007 for hele medicinmarkedet

ATC-grupper, indkøbspris ekskl. moms (AIP)	Omsætning,		Mio. pækninger
	mio. kr.	Mio. DDD	
A: Fordøjelse og stofskifte	1.232	282,3	9,15
B: Blod og bloddannende organer	1.113	203,6	3,73
C: Lægemidler til hjerte og kredsløb	1.522	1.022,1	10,36
D: Hudmidler	175	78,4	3,49
G: Kønshormoner, gynækologiske- og urinvejslægemidler	670	204,1	3,63
H: Hormoner til systemisk brug	338	60,3	1,55
J: Systemiske lægemidler mod infektionssygdomme	1.426	41,5	5,58
L: Cancermidler og lægemidler til immunsystemet	2.425	22,6	0,96
M: Muskler, led og knogler	380	120,7	4,83
N: Nervesystemet	2.898	527,9	24,85
P: Parasitmidler	52	2,7	0,69
R: Åndedrætsorganer	1.151	241,7	11,32
S: Sansorganer	236	18,6	2,67
V: Diverse lægemidler	199	0,4	0,50
Alle ATC-grupper	13.815	2.826,7	83,31

Kilde: DLI samt egne beregninger

¹ Prisstigningstakten opgøres som den gennemsnitlige pris pr. døgn dosis. Der er korrigeret for, at nogle lægemidler ikke har en defineret døgn dosis. Der er endvidere korrigeret for ændringer som følge af en ændret forbrugssammensætning, se også afsnittet om prisudviklingen side 8 og faktaboks side 16.

Udviklingen i 2007 i forhold til 2006 for hele medicinmarkedet

ATC-grupper	Ændring i		
	omsætning	Ændring i antal DDD	Ændring i pris*
A: Fordøjelse og stofskifte	11,9%	3,3%	5,2%
B: Blod og bloddannende organer	5,7%	4,9%	-2,3%
C: Lægemidler til hjerte og kredsløb	13,7%	12,1%	1,8%
D: Hudmidler	0,1%	-0,2%	-2,6%
G: Kønshormoner, gynækologiske- og urinvejslægemidler	0,7%	-2,3%	-1,8%
H: Hormoner til systemisk brug	12,6%	2,0%	4,2%
J: Systemiske lægemidler mod infektionssygdomme	16,1%	6,3%	-5,7%
L: Cancermidler og lægemidler til immunsystemet	21,9%	6,9%	0,6%
M: Muskler, led og knogler	3,2%	2,7%	-1,6%
N: Nervesystemet	2,4%	3,4%	-5,4%
P: Parasitmidler	5,8%	1,6%	2,1%
R: Åndedrætsorganer	5,0%	3,5%	-0,6%
S: Sansorganer	21,4%	0,6%	1,3%
V: Diverse lægemidler	9,6%	21,9%	-7,5%
Alle ATC-grupper	9,9%	5,9%	-1,3%

Anm: *Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for en ændret forbrugssammensætning samt for lægemidler uden DDD, jf. afsnittet om prisudviklingen side 8.

Kilde: DLI samt egne beregninger

Det var især forbruget af lægemidler til hjerte og kredsløb, der steg ganske markant i 2007, når der måles i mængder (definerede døgndoser (DDD)). Her kan der konstateres en stigning på over 12 pct. Der kan dog også konstateres betydelige stigninger i forbruget af cancermidler og lægemidler til immunsystemet samt systemiske lægemidler mod infektionssygdomme. Kun forbruget af hudmidler samt kønshormoner, gynækologiske- og urinvejslægemidler faldt lidt tilbage i 2007.

Den højeste prisstigningstakt ses inden for medicin til fordøjelses- og stofskiftesygdomme, hvor der kan konstateres en stigningstakt på omkring 5 pct. Det største prisfald kan konstateres for lægemidler mod infektionssygdomme, hvor priserne faldt med knap 6 pct.

Udviklingen i forbruget af medicin købt på apotek

Apotekerne står for udleveringen af 95 pct. af den medicin (målt i døgndoser DDD), der bruges i Danmark, mens sygehusene står for omkring 4 pct. og detailhandlen (liberaliserede håndkøbslægemidler) for ca. 1 pct. af medicinforbruget. Den samlede mængdemæssige udvikling i medicinforbruget, er således fuldstændig domineret af udviklingen i den del af medicinforbruget, der udleveres på apotekerne.

Meget af den medicin, der anvendes på sygehusene, har ikke fastsatte døgndoser eller består af meget dyre behandlinger. Derfor står sygehusene for knap 40 pct. af medicinforbruget målt i værdier, men således kun for 4 pct. af døgndoserne (DDD).

Apotekerne udleverede i 2007 ca. 72 mio. pakker medicin til en samlet indkøbspris af 8,5 mia. kr. Omsætningen var størst inden for lægemidler til nervesystemet, som udgjorde ca. 30 pct. af den samlede omsætning eller knap 2,5 mia. kr., næststørst var omsætningen af lægemidler til hjerte og kredsløb, som udgjorde knap 20 pct. af den samlede omsætning svarende til knap 1,5 mia. kr. Måles i døgndoser – eller mængder – forbruges knap 40 pct. til medicin mod lidelser i hjerte og kredsløb, mens knap 20 pct. af døgndoserne tages i forbindelse med lidelser i nervesystemet.

Medicinforgbrug 2007 for medicin udleveret på apotekerne

ATC-grupper, indkøbspris ekskl. moms (AIP)	Omsætning mio. kr.	Mio. DDD	Mio. påkninger
A: Fordøjelse og stofskifte	1.042	264,9	8,24
B: Blod og bloddannende organer	295	188,6	2,76
C: Lægemidler til hjerte og kredsløb	1.468	1.005,3	9,97
D: Hudmidler	167	75,8	3,29
G: Kønshormoner, gynækologiske- og urinvejslægemidler	637	201,2	3,55
H: Hormoner til systemisk brug	134	52,7	1,19
J: Systemiske lægemidler mod infektionssygdomme	583	34,5	4,58
L: Cancermidler og lægemidler til immunsystemet	76	7,7	0,14
M: Muskler, led og knogler	289	114,8	4,25
N: Nervesystemet	2.491	496,5	20,94
P: Parasitmidler	50	2,5	0,67
R: Åndedrætsorganer	1.078	224,4	9,57
S: Sansorganer	178	18,3	2,53
V: Diverse lægemidler	36	0,0	0,07
Alle ATC-grupper	8.523	2.687,1	71,73

Kilde: DLI samt egne beregninger

Apotekets omsætning steg med ca. 7 pct. målt i indkøbspriser fra 2006 til 2007. Fremgangen skyldes en vækst i antallet af solgte døgndoser, som voksede med knap 6 pct. Det kan konstateres, at der har været en forskydning af forbruget hen mod flere relativt dyre medicintyper i 2007 end i 2006. Samlet set faldt indkøbspriserne på apoteket, så medicinforgbruget fra 2006 faktisk kunne købes ca. 1 pct. billigere på apoteket i 2007, jf. afsnittet om prisudviklingen side 8. Apotekernes udsalgspriser er samtidig påvirket i nedadgående retning af, at apotekernes avance er faldet gennem 2007. Samlet set faldt apotekernes udsalgspriser på apoteksforbeholdte lægemidler med 2,5 pct.

Udviklingen i 2007 i forhold til 2006 for medicin udleveret på apotekerne

ATC-grupper	Ændring i omsætning, AIP	Ændring i antal DDD	Ændring i pris*
A: Fordøjelse og stofskifte	10,2%	3,3%	6,2%
B: Blod og bloddannende organer	5,0%	4,9%	-2,8%
C: Lægemidler til hjerte og kredsløb	13,2%	12,2%	1,8%
D: Hudmidler	-0,9%	-0,3%	-3,0%
G: Kønshormoner, gynækologiske- og urinvejslægemidler	2,3%	-2,2%	-2,2%
H: Hormoner til systemisk brug	13,6%	0,6%	10,9%
J: Systemiske lægemidler mod infektionssygdomme	24,2%	6,2%	-5,0%
L: Cancermidler og lægemidler til immunsystemet	35,1%	7,5%	3,9%
M: Muskler, led og knogler	2,2%	2,5%	-2,3%
N: Nervesystemet	2,8%	3,6%	-5,9%
P: Parasitmidler	6,3%	1,2%	2,9%
R: Åndedrætsorganer	4,1%	2,8%	-0,7%
S: Sansorganer	1,9%	0,7%	1,3%
V: Diverse lægemidler	10,6%	-40,6%	-41,2%
Alle ATC-grupper	7,2%	5,9%	-1,3%

Anm: *Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for en ændret forbrugssammensætning samt for lægemidler uden DDD, jf. afsnittet om prisudviklingen side 8.

Kilde: DLI samt egne beregninger

Lidt under halvdelen af den samlede vækst i antal udleverede døgndoser skyldes en stigning på knap 28 pct. i forbruget af lipid-modificerende midler – også kaldet kolesterol-sænkende midler. Netop salget af kolesterolsænkende midler er gennem de senere år vokset ganske betragteligt, og ligger nu på en førsteplads i gruppen "medicin mod hjerte- og karsygdomme", når man betragter listen over de folkesygdomme, der behandles med mest medicin, jf. afsnittet om folkesygdomme side 11.

ATC-grupper med de største bidrag til den samlede vækst i DDD for apotekerne, 2007

ATC-grupper	Vækst	Vækst-bidrag	Andel af samlet vækst
C10A Lipid-modificerende midler, usammensatte	27,59%	2,55%	42,93%
C08C Selektive calciumantagonister	16,45%	0,65%	10,89%
C09A Ace-hæmmere, usammensatte	10,24%	0,50%	8,42%
N06A Antidepressiva	8,67%	0,43%	7,27%
B01A Antithrombosemidler	5,66%	0,34%	5,70%
A02B Midler mod mavesår, gastroøsofageal refluks	11,01%	0,29%	4,89%
C09C Angiotensin ii antagonist, ekskl. kombinationer	12,97%	0,25%	4,27%
R06A Antihistaminer til systemisk brug	11,37%	0,19%	3,24%
C09B Ace-hæmmere, kombinationer	26,11%	0,18%	2,98%
C09D Angiotensin ii antagonist, kombinationer	13,97%	0,16%	2,67%
N07B Midler mod afhængighedsforstyrrelser	20,77%	0,15%	2,45%
A10B Perorale antidiabetica	8,02%	0,14%	2,35%
M05B Midler med virkning på knoglestruktur	17,42%	0,10%	1,72%
A06A Laksantia	7,60%	0,10%	1,66%

Kilde: DLI samt egne beregninger

Omkring 20 pct. af den samlede vækst i antallet af udleverede døgndoser kommer fra et øget salg af ATC-gruppe C08C og C09A, som begge indeholder lægemidler mod forhøjet blodtryk.

Det er således særligt forbruget af lægemidler til lidelser i hjerte og kar, der er stigende. Det skal ses i lyset af nye behandlingsrekommendationer. Blandt årsagerne til nogle hjerte- og karsygdomme, herunder forhøjet kolesteroltal, er danskernes usunde livsstil med rygning, overvægt, manglende motion og usund kost. Stigningen i forbruget af medicin til behandling af hjerte- og karsygdomme, afspejler en forebyggende indsats på området. Forebyggelsesindsatsen forventes at resultere i færre indlæggelser og sygedage samt en generelt forhøjet livskvalitet for de mennesker, der tidligere var ubehandlede. Se også afsnittet om folkesygdomme side 11.

De mest brugte lægemidler

Danskernes mest brugte lægemiddel er det kolesterolsænkende middel simvastatin. I 2007 blev der købt ca. 1,3 mio. pakkninger indeholdende i alt knap 250 mio. døgndoser, hvilket er en stigning på knap 30 pct. målt i forhold til året før. I 2006 var ca. 323.000 danskere i behandling med simvastatin. Det skønnes, at det i 2007 er steget til 400.000 danskere. Til sammenligning var der i 2002 kun ca. 71.000 danskere i behandling med simvastatin.

Det øgede forbrug af kolesterolsænkende medicin skal ses i lyset af nye behandlingsrekommendationer. Forhøjet kolesterol kan blandt andet tilskrives danskernes usunde livsstil med rygning, overvægt, manglende motion og usund kost. Øget opmærksomhed på disse faktorer og dermed en øget forebyggende indsats har medvirket til stigningen i brugen af kolesterolsænkende medicin, jf. også afsnittet om folkesygdomme side 11.

Top 10 målt på døgndoser udleveret på apotek

Lægemidler med flest udleverede døgndoser	Eksempler på andre handelsnavne	Niveau 2007			Ændring ift. året før		
		Omsætning, AIP, Døgndoser, mio. kr.	Mio. DDD	Mio. pakninger	Omsætning	Døgndoser	Pakninger
C10AA01 Simvastatin	Zocor	120,9	246,7	1,30	170,2%	28,5%	23,1%
B01AC06 Acetylsalicylsyre	Hjertemagnyl	38,0	120,0	1,20	-22,8%	4,6%	4,6%
N02BE01 Paracetamol	Panodil, Pamol	170,7	116,8	5,77	3,9%	3,3%	0,9%
C03CA01 Furosemid	Furix/Lasix	20,2	99,8	0,71	-18,2%	1,5%	3,9%
C03AB01 Bendroflumethiazid og kalium	Centyl m. Kaliumklorid	93,2	94,2	0,89	0,6%	-1,6%	0,4%
C08CA01 Amlodipin	Norvasc	43,9	90,6	0,75	30,9%	19,5%	18,5%
C09AA02 Enalapril	Corodil, Renitec	34,8	59,5	0,58	143,9%	10,5%	12,9%
N06AB04 Citalopram	Cipramil	21,4	48,9	0,66	-59,7%	4,6%	-4,5%
C09AA05 Ramipril	Triatec	24,9	48,6	0,30	-17,4%	14,8%	18,0%
G03AA10 Gestoden østro- gen	P-piller	38,2	48,1	0,57	-5,3%	1,5%	1,5%
Alle lægemidler		8.523,4	2.687,1	71,7	7,2%	5,9%	2,9%

Kilde: DLI samt egne beregninger

Simvastatin er et af de mest brugte lægemidler, og der er derfor en særlig skarp konkurrence fra kopiproducenter, som gør, at lægemidlet er blevet betydeligt billigere efter at originalpræparatet, Zocor, gik af patent i august 2002. Der er pt. 10 kopier udover originalen Zocor på markedet. Den gennemsnitlige pris pr. døgndosis (som defineret af WHO) var i 2007 nede på 1,01 kr. mod 8,70 kr. pr. døgndosis i 2002. På grund af apotekernes substitution til det billigste præparat (medmindre lægen eller kunden aktivt fravælger substitution) udgør generika (de billige kopipræparater) 99,7 pct. af det simvastatin, der udleveres på apoteket.

Nummer to på top ti listen over flest brugte døgndoser er acetylsalicylsyre anvendt som blodfortyndende middel, som også sælges under navne som eksempelvis Hjertemagnyl. Her blev i 2007 udleveret 120 mio. døgndoser, hvilket er en stigning på knap 5 pct. sammenlignet med 2006. Nummer tre på top ti listen over flest brugte døgndoser er det svage smertestillende lægemiddel paracetamol, som kan købes under navne som eksempelvis Panodil og Pamol. Her blev i 2007 udleveret i alt 117 mio. døgndoser, hvilket er en stigning på ca. 3 pct.

Der blev solgt flest pakker paracetamol på apotekerne i 2007. Således blev der solgt 5,8 mio. pakninger i 2007, svarende til i gennemsnit mere end 1 pakning pr. dansker - ung som gammel. På de næste pladser over flest udleverede pakninger kommer andre svage smertestillende midler som ibuprofen (Iprex) og acetylsalicylsyre-kombinationer (Kodimagnyl), hvor der begge blev udleveret knap 2 mio. pakninger. Dernæst følger penicillin af phenoxymethyl-typen, den kolesterolsænkende medicin, simvastatin, næsespray mod forkølelse, xylometazolin, acetylsalicylsyre anvendt som blodfortyndende middel, samt den smertestillende medicin tramadol - alle med over 1 mio. udleverede pakninger på apotekerne i 2007.

Top 10 målt på antal pakninger udleveret på apotek

Lægemidler med flest udleverede pakninger	Eksempler på andre handelsnavne	Niveau 2007			Ændring ift. året før		
		Omsætning, AIP, mio. kr.	Døgndoser, mio. DDD	Mio. pakninger	Omsætning	Døgndoser	Pakninger
N02BE01 Paracetamol	Panodil, Pamol	170,7	116,8	5,77	3,9%	3,3%	0,9%
M01AE01 Ibuprofen	Ipren	48,9	40,8	1,97	2,4%	3,3%	1,0%
N02BA51 Acetylsalicylsyre, kombinationer	Kodimagnyl	57,6	19,6	1,73	-3,2%	-5,2%	-6,7%
J01CE02 Phenoxyethylpenicillin	Rocilin, Vepi-combin	38,2	11,5	1,41	2,8%	5,5%	4,0%
C10AA01 Simvastatin	Zocor	120,9	246,7	1,30	170,2%	28,5%	23,1%
R01AA07 Xylometazolin	Zymelin, Otrivin	31,4	15,5	1,28	10,1%	6,3%	6,4%
B01AC06 Acetylsalicylsyre	Hjertemagnyl	38,0	120,0	1,20	-22,8%	4,6%	4,6%
N02AX02 Tramadol	Nobligan	46,8	16,1	1,11	-2,0%	5,2%	5,9%
C03AB01 Bendroflumethiazid og kalium	Centyl m. Kaliumklorid	93,2	94,2	0,89	0,6%	-1,6%	0,4%
N07BA01 Nicotin	Nikotin	103,4	7,6	0,88	7,7%	8,0%	3,2%
Alle lægemidler		8.523,4	2.687,1	71,73	7,2%	5,9%	2,9%

Kilde: DLI samt egne beregninger

Det mest omsatte lægemiddel på landets apoteker målt i kroner var i 2007 olanzapin (Zyprexa), som er antipsykotisk medicin mod eksempelvis skizofreni. Der blev i 2007 omsat for 212 mio. kr. På andenpladsen over mest omsatte lægemidler målt i kroner ligger esomeprazol (Nexium) med en omsætning på 193 mio. kr. esomeprazol er mavesårsmedicin. Der kan for olanzapin registreres et lille fald i antallet af forbrugte døgndoser på ca. 1 pct. i 2007 sammenlignet med 2006, mens forbruget af esomeprazol steg med over 10 pct. målt i døgndoser i 2007 målt i forhold til 2006.

Top 10 målt på omsætning udleveret på apotek

Lægemidler med størst omsætning	Eksempler på andre handelsnavne	Niveau 2007			Ændring ift. året før		
		Omsætning, AIP, mio. kr.	Døgndoser, mio. DDD	Mio. pakninger	Omsætning	Døgndoser	Pakninger
N05AH03 Olanzapin	Zyprexa	212,0	5,8	0,21	-1,4%	-1,2%	-0,5%
A02BC05 Esomeprazol	Nexium	193,3	21,5	0,47	9,4%	11,4%	4,6%
R03AK07 Formoterol mv.	Symbicort	187,6	13,1	0,37	15,6%	17,2%	10,5%
N02BE01 Paracetamol	Panodil, Pamol	170,7	116,8	5,77	3,9%	3,3%	0,9%
N06AX16 Venlafaxin	Efexor	152,3	14,8	0,27	7,8%	8,2%	7,4%
R03AK06 Salmeterol mv.	Seretide	140,7	10,1	0,34	6,4%	8,3%	8,3%
C07AB02 Metoprolol	Seloken	128,8	37,9	0,88	6,7%	7,2%	9,1%
R03BA02 Budesonid	Pulmicort	122,2	21,5	0,44	-5,7%	-3,4%	-3,9%
C10AA01 Simvastatin	Zocor	120,9	246,7	1,30	170,2%	28,5%	23,1%
A02BC02 Pantoprazol	Pantocol	120,8	14,6	0,33	8,2%	8,5%	-1,4%
Alle lægemidler		8.523,40	2.687,14	71,73	7,2%	5,9%	2,9%

Kilde: DLI samt egne beregninger

Grunden til, at disse lægemidler kommer med på top 10 listen over mest omsatte lægemidler udleveret på apotek opgjort i kroner, men ikke er med på listerne over flest udleverede pakninger og døgndoser, er, at disse midler er relativt dyre. Den gennemsnitlige indkøbspris var således knap 37 kr. pr. døgndosis for olanzapin og knap 9 kr. pr. døgndosis for esomeprazol. Det samme gælder i nogen udstrækning for de tre astmainhalationsmidler – formoterol, salmeterol og budesonid, der er med på listen over mest omsatte

lægemidler målt i kr. – men ikke optræder på top ti listerne over flest omsatte pakninger og døgndoser.

Stigningen i eksempelvis forbruget af lægemidlet esomeprazol (Nexium) mod mavesår illustrerer, at lægemidler er blevet en mere udbredt teknologi til behandling og forebyggelse af en række sygdomme. I dag behandles mavesår således medicinsk med eksempelvis esomeprazol og ikke som tidligere med en operation.

Prisudvikling

Danskernes medicinforbrug fordeler sig på over 1.000 forskellige lægemiddelstoffer og over 7.000 forskellige pakninger. Både priser på de enkelte pakninger og forbrugets sammensætning på lægemiddelstoffer og pakninger varierer fra år til år. Dertil kommer, at der for nogle lægemiddelstoffer ikke er definerede døgndoser (DDD). Det gælder særligt på en stor del af den medicin, der bruges på hospitalerne. I dette afsnit behandles kun prisudviklingen i apotekssektoren.

Beregninger for prisudviklingen på lægemidler – målt som pris pr. DDD – bør foregå på laveste ATC-niveau og bør udelukke lægemidler, der mangler DDD, idet de beregnede prisændringer ellers kan blive uforståelige. Samtidig bør der også tages højde for en ændret forbrugssammensætning, idet forbrugsforskydninger kan påvirke udgiftsudviklingen, uden at priserne i de underliggende ATC-grupper har ændret sig – se eksempler i faktaboks side 16.

Udelades lægemidler uden DDD samtidig med, at der tages højde for ændringer i forbrugssammensætningen ved at sammenligne, hvad den faktiske sammensætning af forbruget af medicin i 2006 på laveste ATC-niveau kostede i 2007, ville forskellen mellem udgifterne i 2006 og 2007 alene kunne tilskrives prisudviklingen, jf. tabellen nedenfor.

Pris pr. DDD korrigeret for lægemidler uden DDD samt forbrugsforskydninger, apotekerne

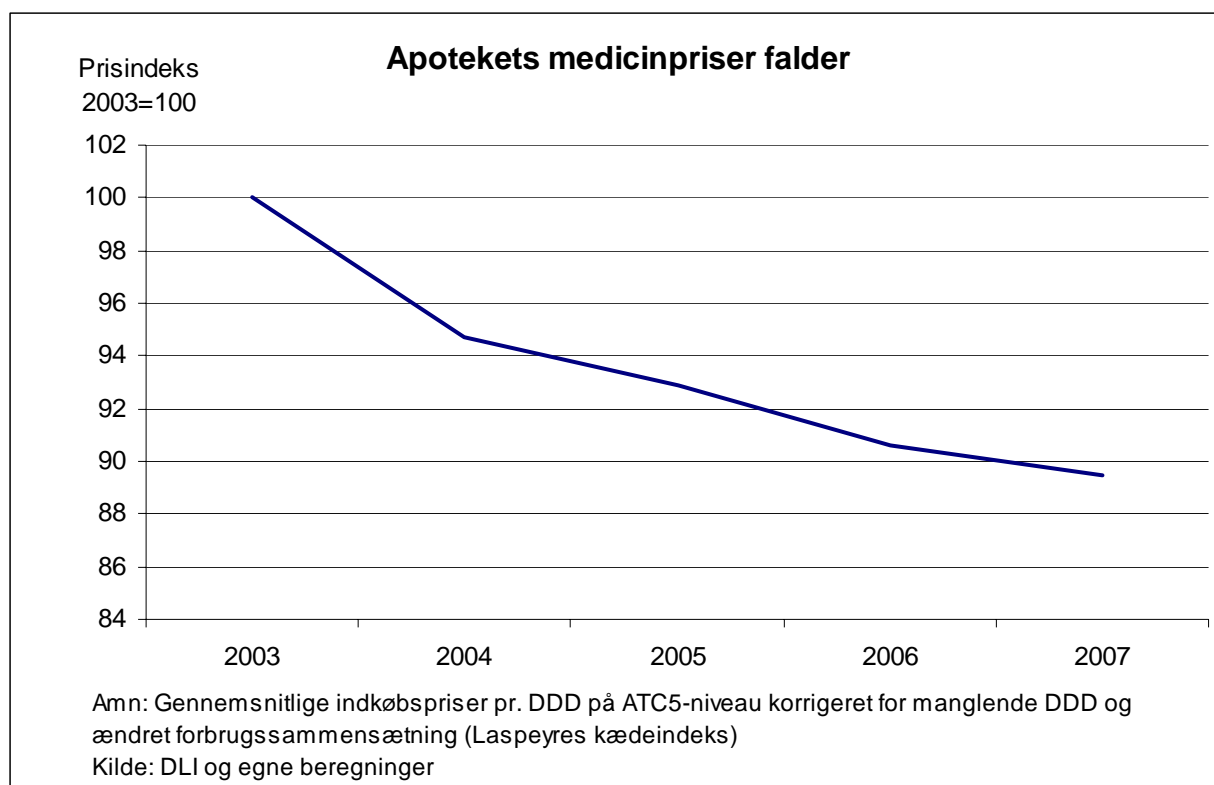
<u>ATC-gruppe</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>Ændring</u>
A: Fordøjelse og stofskifte	3,65	3,87	6,2%
B: Blod og bloddannende organer	1,56	1,52	-2,8%
C: Lægemidler til hjerte og kredsløb	1,43	1,45	1,8%
D: Hudmidler	1,19	1,15	-3,0%
G: Kønshormoner, gynækologiske- og urinvejslægemidler	2,93	2,86	-2,2%
H: Hormoner til systemisk brug	2,25	2,50	10,9%
J: Systemiske lægemidler mod infektionssygdomme	8,10	7,70	-5,0%
L: Cancermidler og lægemidler til immunsystemet	7,04	7,32	3,9%
M: Muskler, led og knogler	2,41	2,35	-2,3%
N: Nervesystemet	4,99	4,70	-5,9%
P: Parasitmidler	13,98	14,38	2,9%
R: Åndedrætsorganer	4,69	4,66	-0,7%
S: Sanseorganer	4,61	4,67	1,3%
V: Diverse lægemidler	150,79	88,69	-41,2%
Alle ATC-grupper	2,93	2,89	-1,3%

Kilde: DLI samt egne beregninger

Konklusionen er, at indkøbspriserne på apoteket faldt i 2007, så medicinforbruget fra 2006 kunne købes ca. 1 pct. billigere i 2007. Priserne på apotek fortsætter således trenden fra de senere år, hvor der også kan konstateres prisfald fra år til år. Siden 2003 er apotekets medicinpriser (målt i indkøbspriser) således faldet med over 10 pct.

Måles i udsalgspriser er prisen på de apoteksforbeholdte lægemidler ifølge Lægemiddelstyrelsen faldet med 2,5 pct. i 2007 og 12 pct., når der måles over perioden fra 2003 og

frem til 2007. At udsalgspriserne er faldet mere end indkøbspriserne skyldes, at apotekets avance er faldet i perioden.

Nedenfor er vist de lægemidler, der bidrager mest til det samlede fald i de gennemsnitlige behandlingspriser for medicin udleveret på apoteket i 2007. Topscoreren er lægemidlet mod migræne, sumatriptan (Imigran), der bidrager til prislede med 0,6 pct. point, fordi lægemidlet i 2007 er faldet ca. 59 pct. i pris. På anden- og tredjepladsen over lægemidler, der samlet set bidrager mest til det samlede fald i priserne på apoteket i 2007, kommer antidepressionsmidlet citalopram samt midlet lamotrigin mod epilepsi. De bidrog med prislede på henholdsvis omkring 62 pct. og 41 pct. til et samlet fald i de gennemsnitlige lægemiddelpriiser på henholdsvis 0,4 og 0,3 pct. point.

Lægemidler med de største bidrag til de samlede prislede på apotek i 2007

ATC-gruppe og navn	Andre handelsnavne	Prislede	Vækstbidrag
N02CC01 Sumatriptan	Imigran	-59,3%	-0,6%
N06AB04 Citalopram	Cipramil, Akarin	-61,5%	-0,4%
N03AX09 Lamotrigin	Lamictal	-40,7%	-0,3%
C10AA05 Atorvastatin	Zarator, Lipitor	-14,6%	-0,2%
A02BC01 Omeprazol	Losec, Omelix	-38,0%	-0,2%
B01AC06 Acetylsalicylsyre	Hjertemagnyl	-26,2%	-0,2%
N06AX11 Mirtazapin	Remeron, Combar	-27,1%	-0,2%
G04CA01 Alfuzosin	Xatral	-70,0%	-0,1%
N06AB10 Escitalopram	Cipralext, Serolext	-11,3%	-0,1%
G04CA02 Tamsulosin	Omnix, Tamsin	-61,8%	-0,1%
C09AA05 Ramipril	Triatec	-28,0%	-0,1%
N03AX12 Gabapentin	Gabadoz, Neuril	-34,2%	-0,1%
G04CB01 Finasterid	Proscar	-43,3%	-0,1%
J01CF01 Dicloxacillin	Dicillin, Diclocil	-17,8%	-0,1%

Kilde: DLI samt egne beregninger

Det er værd at bemærke, at både sumatriptan, citalopram og lamotrigin er lægemidler, der er udløbet af patent, og som dermed er udsat for den hårde danske generiske konkurrence kombineret med apotekernes pligt til substitution til den billigste kopi. Patentet på sumatriptan udløb i maj 2006, patentet på citalopram udløb i maj 2002, og patentet på lamotrigin udløb i juni 2005. Samlet set er i alt 13 ud af de 14 viste lægemidler, lægemidler der er udløbet af patent. Kun lægemidlet escitalopram (antidepressionsmiddel), hvor der kan registreres et prisfald på knap 10 pct., er endnu ikke udløbet af patent.

Udvalgte lægemidler

Der har i løbet af 2007 blandt andet været fokus på forbruget af fortrydelsespiller, nikotinprodukter og sovepiller. I dette afsnit gives en status på udviklingen i forbruget af disse lægemidler.

Der blev i 2007 solgt ca. 94.000 pakninger med nødprævention, de såkaldte fortrydelsespiller, hvilket er en stigning på 6 pct. i forhold til 2006. Stigningen hænger til dels sammen med, at produktet er let tilgængeligt, og at det er et noget mere enkelt og bekvemt alternativ til abort.

En undersøgelse fra Sundhedsstyrelsen offentliggjort primo 2007 viser, at nødprævention mest bruges af unge kvinder fra 20-24 år. Kvinder over 30 år siger, de griber til nødprævention efter præventionssvigt – kvinder under 30 gør det, når de har glemt p-pillen eller kondom. Konklusionen fra Sundhedsstyrelsen er, at det for alle aldersgrupper gælder, at kvinder ikke bruger nødprævention i stedet for prævention.

Der er således umiddelbart ikke belæg for, at det øgede forbrug kan tilskrives, at fortrydelsespiller anvendes som prævention, men det er mere et udtryk for et generelt øget forbrug af produktet. Der kan (endnu) ikke registreres et fald i antallet af aborter, hvor foreløbige tal dog kun dækker 2006.

Der blev i 2007 solgt ca. 1,9 mio. pakninger nikotintyggegummi og andre nikotinprodukter til rygeafvænnning, hvilket er ca. 10 pct. mere end i 2006. Den mærkante fremgang i salget af nikotinafvænningsprodukter skal blandt andet ses i lyset af effekterne af rygeloven, der blev indført medio august 2007.

Udvalgte lægemidler

	Niveau 2007				Ændring ift. året før			
	Omsætning, AIP, mio. kr.	Døgndoser, mio. DDD	Pakninger (1.000)	Indkøbspris pr. DDD**	Omsætning	Døgn-doser	Pak-ninger	Indkøbspris pr. DDD***
Fortrydelsespiller	6,8	-	94	-	4,8%	-	6,2%	-
Nikotinprodukter*	235,6	17,3	1.930	13,60	14,9%	12,7%	9,6%	-0,3%
Sovemedicin	21,7	58,6	1.377	0,37	-21,0%	-2,9%	-3,0%	-19,6%

Amn: * Inkl. håndkøbssalg i dagligvarebutikker, ** Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for lægemidler uden DDD,

***Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for en ændret forbrugssammensætning samt for lægemidler uden DDD

Kilde: DLI samt egne beregninger

Forbruget af sovemedicin blev i 2007 reduceret med knap 3 pct., når der måles i antal døgndoser. Sovemedicin er her defineret som visse typer benzodiazepiner og cyclopyrroloner. Sundhedsstyrelsen udarbejdede i midten af 2007 en ny vejledning til landets læger om korrekt ordination af blandt andet sovemedicin, hvor formålet med den nye vejledning er at sikre, at færre danskere bliver afhængige af sovemidler. Tallene tyder derfor på, at den nye vejledning har vundet indpas.

Folkesygdomme

Hjerte- og karsygdomme – eksempelvis forhøjet kolesterolindhold i blodet og forhøjet blodtryk mv. – tegner sig for omkring 40 pct. af al medicinforbrug målt i døgndoser i Danmark og kommer derfor ind på en klar førsteplads på listen over de folkesygdomme, der behandles med mest medicin, se boksen side 15 for en beskrivelse af, hvad folkesygdomme er. De senere år er der sket en kraftig stigning i forbruget, og i 2007 blev der brugt cirka 1,2 mia. døgndoser medicin årligt, der alene kan relateres til sygdomme inden for hjerte- og kar. I 2003 var forbruget 740 mio. døgndoser, og forbruget er således steget med 60 pct. på fire år.

Særligt forbruget af kolesterolsænkende medicin er vokset kraftigt. På bare fire år er forbruget steget med 230 pct., og alene i 2007 er der en stigning på knap 30 pct. målt i forhold til 2006.

Det øgede forbrug skal ses i lyset af nye behandlingsrekommendationer. Herunder også, at eksempelvis patienter med forhøjet blodtryk eller diabetes stadig oftere behandles med flere forskellige typer medicin. Blandt årsagerne til nogle hjerte- og karsygdomme, herunder forhøjet kolesteroltal, er danskernes usunde livsstil med rygning, overvægt, manglende motion og usund kost. Øget opmærksomhed på disse faktorer og øget fokus på forebyggelse har medvirket til en stigning i brug af medicin mod sygdomme relateret til livsstil.

De største folkesygdomme i Danmark – hele medicinmarkedet

	Niveau 2007				Ændring ift. året før			
	Omsætning AIP, mio. kr.	Døgndoser, mio. DDD	Pakninger (1.000)	Indkøbspris pr. DDD**	Omsætning	Døgndoser	Pakninger	Indkøbspris pr. DDD***
Medicin mod hjerte- og karsygdomme	1.714,4	1.172,7	12.290	1,46	11,9%	11,2%	7,0%	1,1%
- heraf kolesterolsænkende medicin	306,5	302,9	1.645	1,01	48,3%	27,5%	18,2%	15,6%
Medicin mod psykiske lidelser*	1.156,2	260,3	6.445	4,44	1,4%	2,9%	-1,1%	-5,8%
- heraf antidepressivmedicin	411,1	140,1	2.400	2,93	-3,4%	8,6%	2,4%	-16,3%
Astmæ-, allergi- og KOL-medicin	934,9	178,7	5.793	5,09	3,3%	2,8%	0,9%	-1,2%
Medicin mod svage smerter	272,4	151,3	10.665	1,80	1,0%	1,8%	-0,1%	0,6%
Medicin mod muskel- og skeletsygdomme	247,0	123,9	3.603	1,84	-0,5%	0,8%	0,4%	-1,8%
Diabetesmedicin	318,8	79,1	2.056	4,03	11,5%	7,8%	10,2%	0,6%
Medicin mod mavesår	448,2	77,2	2.024	5,81	8,4%	10,8%	4,8%	-1,4%
Medicin mod knogleskørhed	152,0	20,3	382	7,47	5,4%	15,5%	10,0%	-4,7%
I alt	5.244,0	2.063,5	43.258	2,59	6,2%	7,8%	2,6%	-1,5%
Andel af samlet forbrug (i pct.)	38,0	73,0	51,9	-	-3,4%	1,8%	-0,8%	-

Amn: *Defineret som summen af N05, psykofarmaka, og N06A, antidepressive midler, ** Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for lægemidler uden DDD, ***Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for en ændret forbrugssammensætning samt for lægemidler uden DDD

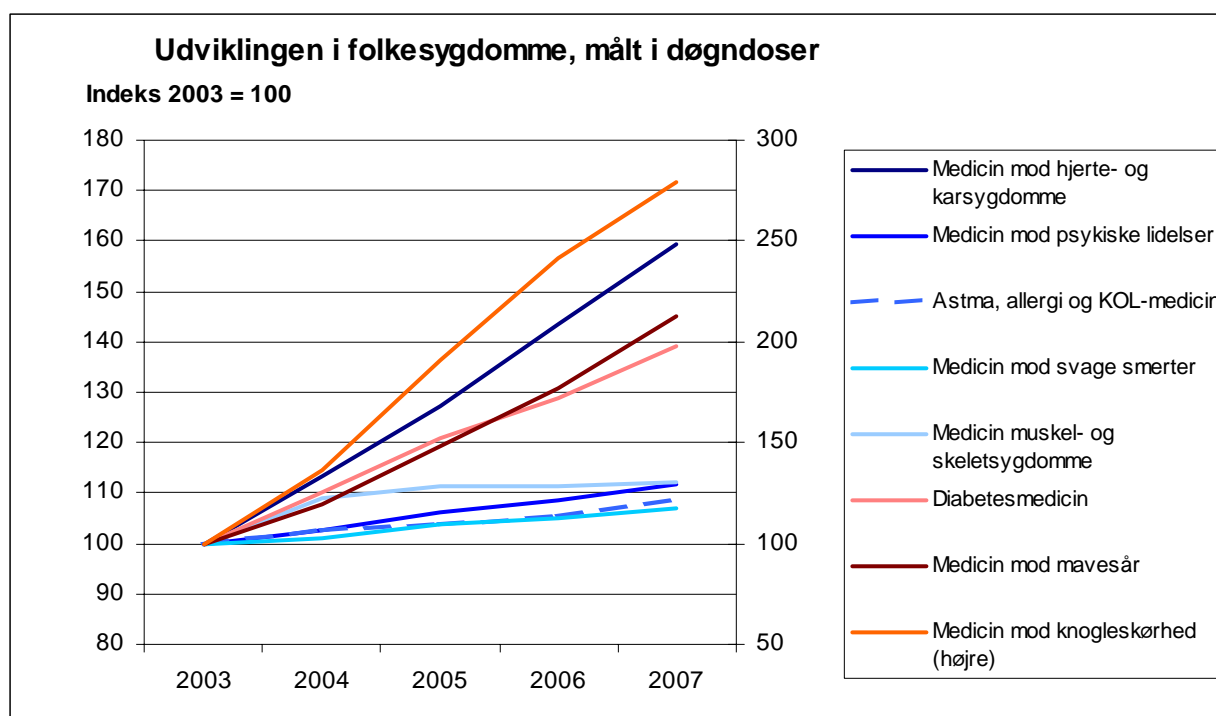
Kilde: DLI samt egne beregninger

Psykiske lidelser som depressioner og psykoser mv. kommer ind på en andenplads på listen over de folkesygdomme, der behandles med mest medicin, med en stigning på tre pct. og et forbrug på cirka 260 mio. døgndoser i 2007. Det er en stigning på cirka 12 pct. sammenlignet med forbruget i 2003. I 2007 faldt de gennemsnitlige priser på medicin mod psykiske lidelser med knap seks pct. Prisfaldet er et resultat af konkurrence fra koproducenter og apotekets substitution til billigste kopi.

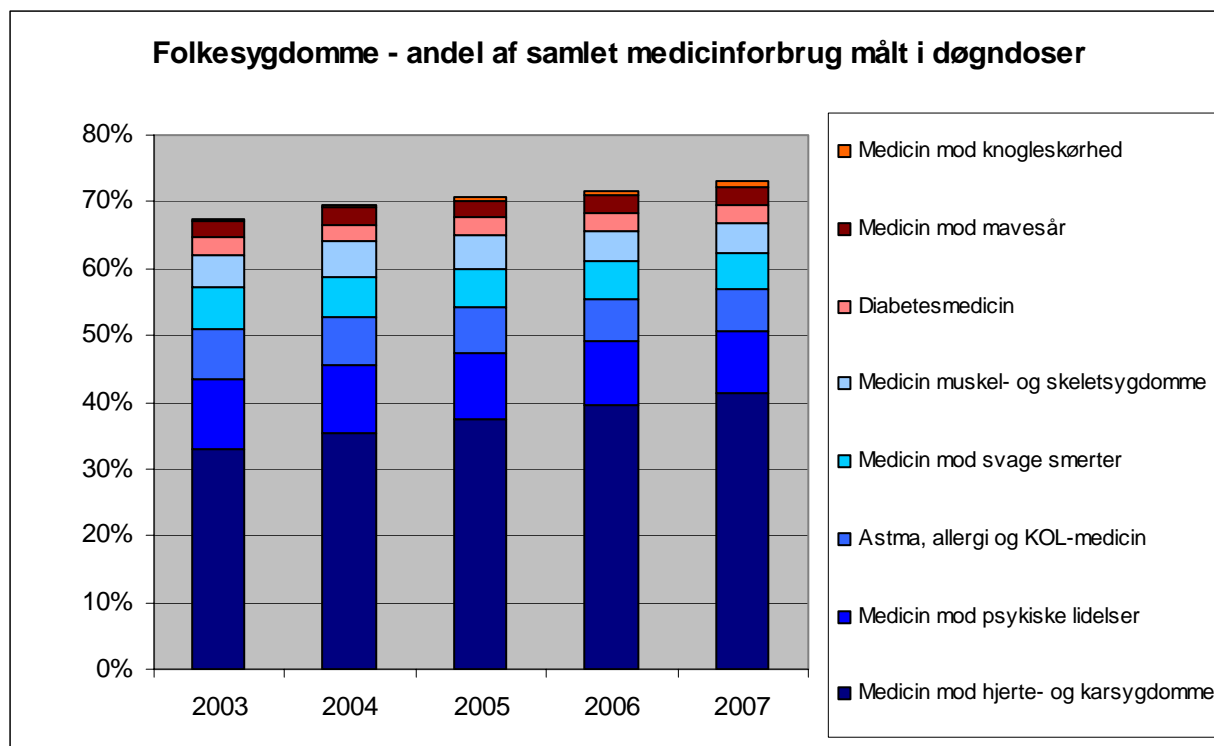
De senere års stigninger i forbruget af medicin mod psykiske lidelser, herunder specielt antidepressiv medicin, er også et eksempel på, at der i dag behandles flere lidelser medi-

cinsk end tidligere. Flere og flere får diagnosen depression, og behandlingsvarigheden er ofte omkring et år. Hertil kommer, at en forebyggende behandling ifølge Institut for Rationel Farmakoterapi (IRF) kan være nødvendig, da der er 50 procent risiko for at få en ny depression, hvis man tidligere har haft en depression. Et øget forbrug af antidepressiv medicin til den rigtige patientgruppe giver mulighed for at genoptage et normalt liv med en forbedret livskvalitet, færre sygedage og færre indlæggelser til følge.

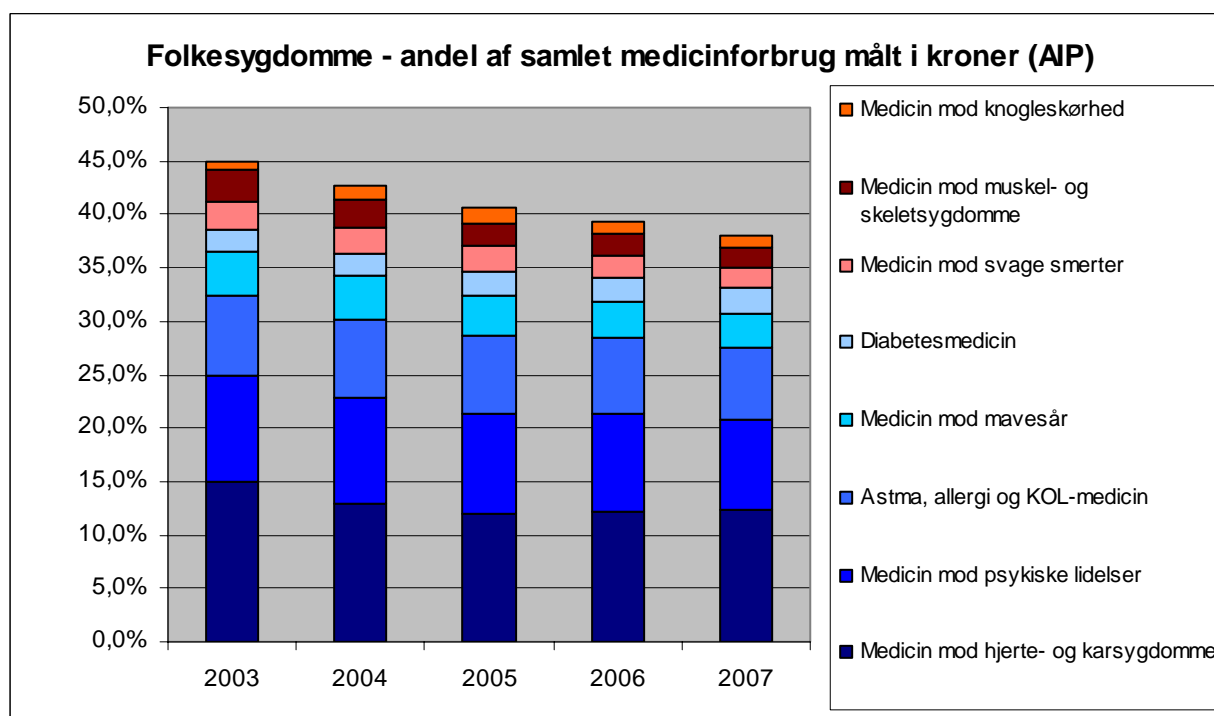
Astmæ-, allergi- og KOL-medicin samt medicin mod svage smerter ligger på en tredje- og fjerdeplads på listen over de folkesygdomme, der behandles med mest medicin. Der forbruges årligt henholdsvis ca. 180 og 150 mio. døgndoser af medicin-typerne. Udviklingen i forbruget af døgndoser for astmæ-, allergi- og KOL-medicin og medicin mod svage smerter har været nogenlunde ens gennem de seneste fire år, hvor der kan registreres en stigning på omkring 8 pct. målt i døgndoser fra 2003 til 2007.

Den medicinske behandling af de otte folkesygdomme i Danmark udgør i dag knap 75 procent af al medicinsk behandling i Danmark, når der måles på medicinforbruget i døgndoser. Der har gennem de sidste fire år været en markant stigning i forbruget af døgndoser inden for disse folkesygdomme på knap 40 procent. Da det generelle medicinforbrug også er steget kraftigt, er andelen af medicin, der forbruges i behandlingen af de otte folkesygdomme, "kun" steget med knap 10 procent. Den folkesygdom, hvor medicinforbruget er vokset mest, målt på forbruget af døgndoser, er medicin mod knogleskørhed, hvor der fra et lavt udgangspunkt i 2003 kan registreres en stigning på 180 procent frem til 2007.

Udgifterne til medicin for de otte folkesygdomme udgjorde kun knap 40 procent af de samlede medicinudgifter i Danmark i 2007. En gennemsnitlig døgndosis medicin til behandling af folkesygdomme er således billigere end en gennemsnitlig døgndosis medicin til behandlingen af andre sygdomme. Samtidig er udgifterne til behandling af folkesygdommene steget væsentlig mindre end udgifterne til det samlede medicinforbrug i Danmark. Andelen af medicinudgifter til folkesygdomme har således været faldende i perioden 2003 til 2007.

Omsætningen af medicin mod hjerte- og karsygdomme topper sammen med medicin mod psykiske lidelser listen over de folkesygdomme, der er forbundet med de største medicinudgifter, med henholdsvis 1,7 mia. kroner og 1,2 mia. kroner.

De overraskende høje udgifter til medicin mod psykiske lidelser sammenlignet med størrelsen af forbruget, skal ses i sammenhæng med, at denne medicin er relativt dyr per døgndosis. Det samme gælder for medicin mod knogleskørhed, medicin mod mavesår samt astma-, allergi- og KOL-medicin, som er betydeligt mere omkostningstung end forbrugstung. Omvendt er kolesterolsænkende medicin mere forbrugstung end omkostningstung, netop fordi denne medicin er relativt billig sammenlignet med de andre former for medicin.

En del af de medicinkrævende folkesygdomme kan relateres til en usund levevis. Disse betegnes ofte sygdomme relateret til livsstil. I denne publikation defineres de medicinkrævende sygdomme relateret til livsstil som hjerte- og karsygdomme, diabetes samt mavesår.

Isoleret set udgør medicin til behandling af disse sygdomme relateret til livsstil – knap 20 procent af det samlede medicinforbrug, når der måles i indkøbspriser. Måles derimod i døgndoser er det knap 50 procent af medicinforbruget i Danmark, som anvendes til forebyggelse og behandling af sygdomme, der primært kan relateres til usund livsstil.

Medicinkrævende sygdomme relateret til livsstil – hele medicinmarkedet

	Niveau 2007				Ændring ift. året før			
	Omsætning, AIP, mio. kr.	Døgndoser, mio. DDD	Pakninger (1.000)	Indkøbspris pr. DDD**	Omsætning	Døgndoser	Pakninger	Indkøbspris pr. DDD***
Medicin mod hjerte- og karsygdomme	1.714,4	1.172,7	12.290	1,46	11,9%	11,2%	7,0%	1,1%
- heraf kolesterolsænkende medicin	306,5	302,9	1.645	1,01	48,3%	27,5%	18,2%	15,6%
Diabetesmedicin	318,8	79,1	2.056	4,03	11,5%	7,8%	10,2%	0,6%
Medicin mod mavesår	448,2	77,2	2.024	5,81	8,4%	10,8%	4,8%	-1,4%
Sum af ovenstående	2.481,4	1.329,0	16.369	1,87	11,2%	10,9%	7,1%	0,6%
Andel af samlet medicinforbrug, pct.	18,0	47,0	19,6	-	1,2%	4,8%	3,5%	-

Amn: ** Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for lægemidler uden DDD, ***Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for en ændret forbrugssammensætning samt for lægemidler uden DDD

Kilde: DLI samt egne beregninger

Boks 1. Hvad er folkesygdomme

I regeringens sundhedsprogram "Sund hele livet" fra september 2002 lægges der op til et strategiarbejde om otte folkesygdomme. Det er sygdomme med så stor udbredelse, at udtrykket folkesygdomme er berettiget. De otte sygdomme er:

- aldersdiabetes (type 2-diabetes)
- forebyggelige kræftformer
- hjerte-kar-sygdomme
- knogleskørhed (osteoporose)
- muskel- og skeletlidelser
- overfølsomhedssygdomme (astma-allergi)
- psykiske lidelser
- rygerlunger (KOL).

Apotekerforeningen fokuserer her på udviklingen i forbruget af lægemidler til behandling af folkesygdomme. Imidlertid kan den medicin, der anvendes til behandlingen, ikke for alle disse sygdomme entydigt udskilles af statistikkerne over lægemidler udleveret på apoteket. Det gælder forebyggelige kræftformer og rygerlunger (KOL) og det gælder diabetes-2, som kan behandles med samme medicin som diabetes-1.

Derfor har Apotekerforeningen anvendt en tillempet definition af folkesygdomme, der medicinforbrugsmæssigt slår diabetes-1 og diabetes-2 sammen, som slår KOL sammen med astma og allergi, og som må se bort fra forebyggelige kræftformer. I stedet er vores definition af "medicinske" folkesygdomme suppleret med "svage" smerter, som er den tilstand, der bruges mest medicin imod i Danmark, samt mavesår, der er en sygdom, som blandt andet er relateret til en usund livsstil, og som mange mennesker er i medicinsk behandling for.

De medicinske folkesygdomme beskrevet her omfatter således:

- hjerte- og karsygdomme
- psykiske lidelser
- astma, allergi og KOL
- "svage" smerter
- muskel- og skeletsygdomme
- diabetes
- mavesår
- knogleskørhed

Boks 2. Prisberegninger

Der er i prisberegningerne i dette notat korrigeret for lægemidler uden DDD (på laveste ATC-niveau). Og der er korrigeret for at en ændret forbrugssammensætning kan påvirke udgiftsudviklingen uden at priserne på de underliggende lægemidler har ændret sig. Grunden hertil illustreres ved to eksempler nedenfor.

Eksempel 1. Lægemidler uden DDD udelades af prisberegningen

ATC-gruppe	Omsætning		DDD		Pris pr. DDD		Vækst
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	
A	500	1500	50	110	10,0	13,6	36%
B	10000	11000	0	0			
I alt	10500	12500	50	110	210,0	113,6	-46%
I alt ekskl. B	500	1500	50	110	10,0	13,6	36%

ATC-gruppe A har en defineret DDD, og prisen stiger med 36 pct. fra 2006 til 2007. ATC-gruppe B har ikke DDD. Et simpelt gennemsnit vil vise et samlet prisfald på 46 pct. Udelades B uden DDD i prisberegningen, fås en prisstigning på 36 pct., svarende til A's prisstigning. Det vurderes at være mere retvisende, idet prisudviklingen på B er ukendt.

Eksempel 2. Der korrigeres for en ændret forbrugssammensætning

ATC-gruppe	Omsætning		DDD		Pris pr. DDD		Vækst
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	
A	500	1100	50	110	10,0	10,0	0%
B	10000	11000	100	110	100,0	100,0	0%
I alt	10500	12100	150	220	70,0	55,0	-21%
I alt m. 2006-forbrug	10500	12100	150	220	-	-	0%

Både A og B er uændret i pris. B er langt dyrere pr. DDD end A. Forbruget af A stiger relativt mere end forbruget af B i 2007. Et simpelt gennemsnit vil vise et samlet prisfald på 21 pct. Korrigeres for den ændrede forbrugssammensætning, fås en prisstigningstakt på sammenlagt 0 pct., hvilket er mere retvisende, da det viser ændringen i udgifterne, hvis man skulle købe 2006-forbruget til 2007-priser. (Beregningen svarer til et Laspeyres prisindeks svarende til metoden bag Lægemiddelstyrelsens DDD-baserede prisindeks for lægemidler).